

Віра КОТОВИЧ
(Дрогобич)

МАЛА БАТЬКІВЩИНА ІВАНА ФРАНКА: ОНОМАСТИЧНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

УДК 821.161.2.09(092)Фра:811.161.2'42'373.21

У статті в контексті експлікації ономастичного та лінгвокультурологічного кодів проаналізовано оніми «Нагуєвицького циклу». Розглянуто значення антропонімів Франко, Кульчицька, Іван, ойконіма Нагуєвичі, гідронімів Радичівка, Збір, Бар, ороніма Діл, мікротопоніма Гостиславле та низки інших мікротопонімів Франкового села. Підтверджено думку, що онім є мікротекстом, розшифрування якого демонструє не лише важливу лінгвістичну інформацію, але й культурологічні засади власної назви.

Ключові слова: Іван Франко, антропонім, ойконім, гідронім, оронім, мікротопонім, ономастика, лінгвокультурологія.

Постановка проблеми. Кожна власна назва як своєрідний мовний код володіє величезним лінгвокультурологічним потенціалом. Сьогодні в центрі наукової парадигми стоїть людина – її «дух, наука, думка, воля». Як стверджував ще В. фон Гумбольдт, мова та духовні сили людини розвиваються не окремо одне від одного й не послідовно, а формують собою монолітну інтелектуальну цілісність. Народ створює свою мову як знаряддя людської діяльності, дозволяючи їй вільно вийти зі своїх глибин, і при цьому шукає та знаходить щось абсолютно реальне, щось нове і вище; а досягаючи його на шляхах поетичної творчості і філософських передбачень, здійснює зворотний вплив на свою мову (цит. за [7, с. 6]). Людина називає себе («Я – син народа, що вгору йде...»), називає іншу людину («и нарекоша имя ему в крещеньи Андреянь, а княжее Святославъ»), іменує свою осаду («а Щек сидів на горі, яка нині зветься Щековицею»), свою воду («Дунаю-Дунаю, чому смутен течеш?»), свою зірку («Я для неї зірву Оріон золотий»). І в тій номінації – не лише слово, але й дух, бо «споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог» [11, с. 231].

Мета статті – в ономастичному та лінгвокультурологічному аспектах розглянути власні назви, пов'язані з постаттю Івана Франка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що онімний простір і Франкової творчості, і Франкового життя був об'єктом вивчення

багатьох учених: Л. Белея, Г. Бучко, Д. Бучка, Я. Закревської, Н. Колесник, Т. Наумової, Л. Полюги, О. Сколоздри, Н. Сокіл, О. Стрижака, З. Франко та ін. Власні назви цікавили і самого письменника. Праця «Причинки до української ономастики» – це, по-суті, фундамент, на якому згодом вибудовано велику галузь мовознавчої науки – антропоніміку; найвідоміша Франкова ономастична метафора «Борислав сміється» закодувала в собі ойконім *Борислав*, а в «Квестіонарі до збирання місцевих переказів» учений писав: «У нашім краю нема такого села і такого кута, ліса, болота, озера чи потока, щоб з ним не в'язалася якась назва і якесь толковане тої назви. Зібрання і списання тих локальних місцевих назв і їх народних толковань може кинути багато світла і на розвій нашої народної душі та психології, і на минувшину поодиноких сіл та місцевостей» (Фр./Гн., 1).

Виклад основного матеріалу. «Імена і прозвища, якими відрізняються люди між собою, здавна признані немаловажним матеріалом як для філолога для пізнання самої структури язика, так і для історика та етнолога, – так розпочинає Іван Франко свої «Причинки...», – а далі ніби дорікає читачеві, цитуючи Альберта Гайнца, – <...> чоловік у своїм ім'ю має такого товариша на все життя, ... якого значення дуже часто не знає» [16, т. 36, с. 391]. Долаючи неймовірно складний шлях, що випав на долю творця нашої культури кінця ХІХ – початку ХХ ст., і виконуючи при цьому титанічну працю, яка була під силу лише генієві, Іван Франко послідовно працював над виконанням програми європеїзації української культури й науки. Щоб якось ліквідувати ту прірву, що існувала того часу між Україною і світом, він буквально інформативно насичував національну культуру новими ідеями, напрямками, моделями [2, с. 85–86]. Ономастика, фундамент якої вчений заклав 1906 року, в Україні почала успішно розвиватися тільки від середини ХХ ст. Сьогодні щораз більшої популярності набувають ономастичні дослідження, здійснювані в тісній взаємодії з етнокультурологією, етнопсихологією, когнітивістикою, еколінгвістикою тощо. Розглянемо знакові антропоніми (прізвища, імена) та топоніми (ойконіми, мікротопоніми, гідроніми, ороніми) Франкового краю і в ономастичному, і в лінгвокультурологічному аспектах.

Прізвища. Питання етимології власного прізвища Іван Франко у своїх працях не торкався. Одні дослідники припускають, що родина Франка по батькові походила від зукраїнізованих німецьких колоністів [6, с. 51] (наводять при цьому уривок із листа до Уляни Кравченко: «У мені (так само, як і в Вас) є кавалочок німця, а Ви знаєте, що як німець хоче щось в'яснити, то зараз мусить статися незрозумілим»

[16, т. 48, с. 372], інші категорично заперечують таке припущення і доводять виключно українське його походження [4].

Хай там як, але в основі прізвища *Франко* лежить етнонім (етнохоронім) *франк*. *Франки* (лат. *Franci*, франц. *Francs*, нім. *Franken*) – західногерманські племена (хамави, бруктери, усибети, тенктери, сугамбри та ін.), об'єднані в племінний союз, уперше згаданий у римських джерелах із середини III ст.; «група західногерманських племен»; «запозичення з французької мови; фр. *franc* «франк, представник племені франків», пов'язане з фр. ст. *franc* «вільний» і далі через слат. *Francus* «франк» з двн. *Franko*, дангл. *Franca* «тс.»; назва Франції – *France* первісно означала «країна франків» (ЕСУМ VI, 127). Отже, етнонім *франк* дав назву хороніму *Франція*; його сліди збережені в багатьох ойконімах: у назвах міст *Франкенхаузен*, *Франкентполь*, *Франкфурт-на-Майні*, *Франкфурт-на-Одері*. Прізвище *Franck / Frank / Франко* носило багато відомих особистостей, як-от: німецький філософ-містик, богослов Себастьян *Франк*, французький композитор й органіст Сезар *Франк*, німецько-американський фізик Джеймс *Франк*, австрійський і шведський архітектор Йозеф *Франк* та багато інших. Така власна особова назва зафіксована в документах Галичини XV–XVIII ст. Прізвище *Франко*, яке зараз має в Нагуєвичах до 40 носіїв, за даними Йосифінської та Францисканської метрик, тут засвідченим не було, але побутовало в чотирьох селах Галицької частини Бойківщини (35 носіїв), включаючи й Озимину Самбірського повіту, звідки, за відомостями сина Івана Франка – Тараса, Франки переселилися; побутовало таке прізвище й на Буковині, Закарпатті, Опіллі, Західному Поділлі [1, с. 160]. Зважаючи на те, що *Franko* по-італійському означає «відверто, щиро, сердечно»; «безплатно, тобто вільно», О. Стрижак відносить прізвище *Франко* «до групи прізвищ вільнолюбносемантичного наповнення», що прийшли до нас з ідеєю волі, відвертості, щирості й сердечності з романського світу, але політико-географічно – через світ австро-германський» [14, с. 227]. Дуже вдала, як на наш погляд, лінгвокультурема – «прізвище вільнолюбносемантичного наповнення» (пор. *Тарас* – «ім'я бунтарськосемантичного наповнення»).

Ще один антропонім Франкового світу – *Кульчицькі*. Мати Івана Франка, українська шляхтянка Марія Кульчицька, народилася в сусідньому з Нагуєвичами селі Ясениця-Сільна. Прізвище *Кульчицька* дісталось їй від спадкоємців давнього шляхетського роду з села Кульчиці на Самбірщині. У таких селах, як Явора, Ільник, Турка, Бачина, Сілець, Гординя, Городище, Лука, Велика Білина, Бережниця, Блажів, Ясениця, Кропивник, Монастирець, Кульчиці, Комарники, Терло, Крушельниця,

Топільниця, Ортиничі, Корчин, вели власні господарства селяни, які здавна гордилися своїм княжо-боярським і лицарсько-шляхетським родовим походженням [3, с. 83]. Франко зберіг найтепліші спогади не лише про матір, але й про брата матері, Павла *Кульчицького*, шляхтича «загонового», який за 10 днів навчив малого Івана читати по-українськи.

Імена. Найстаршого з дітей Марії *Кульчицької* та Якова *Франка* названо *Іваном*, очевидно, на честь діда по батьковій лінії. Звичай давати дитині дідове ім'я був у Галичині, а особливо на Бойківщині, частим і дуже почесним. Окремі дослідники стверджують, що Франко народився не 27, а 25 серпня – «на серпневого *Івана*», про що говорив своєму шкільному товаришеві Карлові Бандрівському. 27 серпня його хрещено і саме дату хрещення записано як дату народження [6, с. 57]. У дитинстві, десь до п'ятирічного віку, Франка іменували (особливо мати) *Мироном*. Потім це ім'я не раз з'являтиметься у творах письменника («Малий Мирон», «Під оборогом», «Оловець», «Schunschreiben», «Грицева шкільна наука», «Борис Граб», «Отець-гуморист» «Пироги з черниціями», «Гава») та поміж багатьма його псевдонімами (*Мирон*, *Мирон Сторож*, *Мирон Ковалишин* та ін.). Однак *Мироном* Франка не хрестили, правдоподібним є інший родинний переказ: *Івана* в побуті називали *Мироном*, щоб уберегти від смерті в ранньому віці. Перша дружина Якова Франка та його дочка – єдина дитина від першого шлюбу – померли. І коли в досить пізньому віці в нього народився первісток-син, батько дуже боявся його втратити. Тож сім'я вдалася до поширеного в християн звичаю – спроби «ошукати смерть»: сина називали вдома інакше, ніж записано в церковній метриці, вірячи, що смерть, коли прийде забирати дитя, не зможе його знайти [6, с. 59].

Ім'я *Іван*, д.євр. *Yōhānān*, *Yāhōchānān* – «Ягве (Бог) змилосердився», «Ягве (Бог) помилював» (буквально: Божа благодать; дар богів) (ВІЛ, 61) – найпопулярніше чоловіче ім'я в минулому, до того ж – не тільки в Галичині. На теренах України І. Трійняк нарахував 342 розмовні варіанти цього імені (Тр., с. 143–145). Франка в дитинстві звали *Івасем*, *Іваськом*, *Іванком*, *Ясем*. За даними Францисканської (1819–1820) метрики в Нагуєвичах на початку ХІХ ст. активно функціонувало трохи більше десяти імен в офіційному, усіченому чи усічено-суфіксальному варіантах: *Сень* (5 фіксацій), *Гнат* (5), *Косць* (6), *Нікола* / *Ніколай* (8), *Яць* / *Яцко* (9), *Петро* (9), *Юрко* (10), *Олекса* / *Лесь* (12), *Андрусь* (12), *Стефан* (15), *Міхал* (15), *Федь* / *Федьо* / *Федко* (21), *Василь* (24), *Гринь* / *Гриньо* (25) і найбільше – *Іван* / *Івась* (59 фіксацій) [1, с. 159].

У сім'ї Якова Франка та Марії *Кульчицької* було п'ятеро дітей. Крім Івана, народилися *Тетяна*, *Захар*, *Онуфрій*, *Юліанна*. У сім'ї Івана

Франка та Ольги Хоружинської дітей було четверо: *Андрій, Тарас, Петро, Анна*. Сьогодні важко встановити мотиви, за якими Франки (як старші, так і молодші) іменували своїх нащадків. Припускаємо лишень, що Тараса, народженого, як і Тараса Шевченка, 9 березня, було названо на честь Великого Кобзаря.

Ойконіми / мікротопоніми. Народився Іван Франко в селі *Нагуєвичі* Самбірського округу (з 1867 р. – Дрогобицького повіту). Він першим почав збирати матеріал з історії, етнології, топографії, демонології, фольклору та етнографії свого села, опрацьовувати та залучати його до своїх літературно-публіцистичних творів [9, с. 10].

Франко ретельно записував легенди *Нагуєвич* та присілку *Слобода*, де стояла батьківська хата й кузня: «Поконець села *Нагуєвич* є на суторбі з двох боків, обточенім річкою Баром, невеличкий присілок *Слобода*, або *Нове село*. Присілок сей повстав уже за австрійських часів. Давнійше на тім суторбі стояв укріплений замок, котрий так само, як і ціле село, звався *Башево*, чи *Дашево*» [9, с. 78].

Р. Горак, зіставляючи між собою легенди та історичні документи, виводить ще довший ряд попередників теперішніх *Нагуєвич*: *Незнаничі – Сольне (Сільне) – Бишів (Башів, Башево) – Грушатичі – Нагуєвичі* [5, 6]. Фігурує в низці досліджень і прізвище пана С. Нагуєвського, який нібито перейменував *Башево* на *Нагуєвичі*.

Документальні свідчення про теперішню назву поселення беруть початок з XV ст.: 1424 р. (SG VI, 880); 1430 р. – *Nahnyowicze* (AGZ XI, 397); 1515 р. – *Nahoyowycze* (ŻDż, 140); 1565 р. – *Nahoiowicze* (ЖУР I, 292); 1785–1788 рр. – *Nahujowice* (ЙМ, 206); 1855 р. – *Nahujowice* (Кум., 38); 1907 р. – *Nahujowice* (Sk., 175).

Отже, якщо на землі теперішніх *Нагуєвич* і справді були *Незнаничі, Сольне (Сільне), Бишів (Башів, Башево), Грушатичі* (припускаємо, що *Грушатичі* – не реальна назва, а прототип *Нагуєвич*, художній витвір Івана Франка у повісті «Великий шум»), то це були хутори, висілки, замки, осади, що, занепадаючи, змінювали свою назву, перейменовувалися. Тож погоджуємося з думкою дослідників, які переконані, що назвою теперішнього села *Нагуєвичі* була *Нагойовичі*. У цій назві відображено патронім на *-овичі* (*Нагойовичі* – «рід чи піддані *Нагоя*»), де *Нагой* – відкомполитна або відапелятивна власна особова назва, реально зафіксована в давніх слов'янських іменословах [див. ще 15, с. 52].

Мікротопоніми *Нагуєвич* відбивають у собі цілісну лінгвістично-географічну історію села. Деякі з них, як-от: гора *Могила*, ліс *Дубники*, ліс *Тернавка*, хребет *Діл* та ін. були записані самим Іваном Франком [9, с. 20- 21]. 42 назви мікрооб'єктів *Нагуєвич* зафіксовано в праці

«Дрогобиччина: свідки епох» [12]. 162 назви берегів, вирів, доріг, кутів села, криниць, лісів, орних та неорних полів, пасовищ, сінокосів, чагарників тощо ретельно зібрані відомим істориком Г. Дем'яном [8], систематизовані та науково опрацьовані в статті Н. Сокіл «Мікротопоніми Франкового села» [13]. У науковій розвідці дослідниця висновкує, що мікротопонімікон *Нагуєвич* містить у собі етнокультурні елементи, що чітко відтворюють зв'язок людини з простором, виражає всі форми людського буття [13, с. 104]. До здійсненого дослідження додамо, що відантропонімі мікротопоніми *Нагуєвич*, тобто такі, у яких збережено власну назву людини, яка володіла, доглядала, обробляла певний об'єкт, мотивовані церковно-християнськими іменами (ліс *Іванівська Дебра*, сінокіс *Микитичова Дебря*, криниця *На Петруньковім*) та відапелятивними власними назвами: поле *Хом'якова Дебря* (особова назва *Хом'як* (Демч., 123) + *-ов-а*); пасовище, сінокіс, потік *Шишів* (особова назва *Szysz* (SSNO V, 268) + *-ів*), горб *Чаплівська Гора* (особова назва *Чапля* + *-івськ-а*). Ці антропоніми на момент фіксації мікротопонімів могли вже перейти в розряд прізвищ, до прикладу: у 80-х роках ХХ ст. прізвище *Чапля* було найпоширенішим у Нагуєвичах (263 носії) [1, с. 159].

Найбільший інтерес становить мікротопонім *Востиславле* (*Остиславле*) [13] / *Гостиславле* [12]. По-перше, цю назву мотивовано прадавнім слов'янським композитним іменем *Гостиславъ* (з компонентами *Гост(и)-* 'гість', 'гостити' (Худ., с. 19) і *-славъ* 'слава', 'похвала', 'честь' (Худ., с. 21)). По-друге, навіть сучасні польові записи свідчать, що утворена вона за допомогою архаїчного суфікса **-je*: *Гостиславъ* + **-je* > *Гостиславле* (дворище, поле чи ін.). Можемо беззастережно стверджувати, що заснування дворища сягає давньоукраїнської доби, позаяк на кінець ХІІІ ст. суфікс **-j-e* як топонімотвірний формант перестав бути продуктивним.

Ще один мікротопонім, згусток глибокої духовності в найвищому й найчистішому її прояві, – урочище неподалік Нагуєвич, джерело, криниця, а тепер і капличка, де, за численними переказами, понад двісті років тому людям з'явилася Богоматір; «місце, де до людей приходила Мати Божа, і де вже сотні літ люди приходять до Неї» [10, с. 31], – *Ярина*. Походження назви – цілком прозоре: у Б. Грінченка *ярина* 'яровий хліб, ярові посіви, ярове поле' з покликанням на народну творчість «Ішла дівка *яриною*, – *ярина* леліє» та на П. Чубинського «Ой орав милий у *ярині*» (Гр. IV, с. 541).

Гідроніми. Мовну архаїку, зазвичай, найпоследовніше відтворено в гідронімічній лексиці. Через Нагуєвичі протікає річка *Радичівка*.

У її течію вливають свої води потоки та струмки Біла Вода, Задній, Монастирський (Монастирний, Передній), Ріпник (Ріпницький), Солонський, Черемосник (від діалектного апелятива *черемосник* / *черемошник* «хаші черемхи»), Шишів. Далі Радичівка пливе до Унятич уже під назвою Збір / Бар і впадає до Тисмениці Дністровської.

У назві річки Радичівка чітко простежується мотив номінації: антропонім Радич – мікротопонім (ліс) Радичів – гідронім Радичівка.

Гідронім Збір С. Вербич виводить від апелятива *збір* із значенням ‘збирання, нагромадження води’ (Верб., с. 32), а Бар мотивований українським бар ‘мокре місце між горбами’, ‘глибокий урвистий яр’, що етимологічно споріднений із псл. *bara ‘річка, потік’ (Верб., с. 9).

Невеликими водними об’єктами є вири Бабіїв Вир (Бабіїв – від особової назви Бабій), Мости, став Ясеницький Став.

Ороніми. «Нагуєвичі – велике село під самими Карпатами, котрі тут називаються Ділом» [9, с. 25]. Діл < діл ‘гірський хребет; вершина гори – купол гори; гора, яка розділює два села, долини; зелена гора; горб, пригірок; вододіл’. За записами, здійсненими Р. Пастухом, зафіксовано паралельну назву Ділу – Сторож [12, с. 302], якою у Франковому «Захарі Беркуті» тухольці іменували свій «святий камінь»: «Се був широко звісний Сторож, котрий, бачилось, пильнував входу в тухольську долину і готов був упасти на кожного, хто в ворожій цілі вдирався б до тихого, щасливого закутка» (Фр. т. 16, с. 33). Паралельними назвами іменується гора Магура (< магура ‘висока гора’ (Гр. II, с. 396); ‘висока окрема гора’ – Лиса Гора (ознака за відсутністю лісового покриву).

За іменуванням горбів назвотворчі процеси концентровано головно навколо топографічної функції: Гора, Могила; в атрибутивних словосполученнях додано ознаку за місцем розташування (Середній Горб), за кольором (Червона Гора), за відношенням до певної особи (Чаплівська Гора, Війтівська Гора). Останній із названих мікротопонімів, Війтівська Гора, відомий ще як Слобода, що має в своїй основі апелятив *слобода* (*свобода*) ‘поселення, жителі якого тимчасово звільнені від повинностей і податків’, а потім як Франківка, бо саме тут і народився Іван Франко – український Мойсей з печаттю волі і свободи.

Висновки. Власні назви – закодований мікротекст, експлікація якого відкриває багато важливих явищ як з ономастичного, так і з лінгвокультурологічного погляду. «Вільнолюбосемантичне» наповнення прізвища Франко, шляхетське походження прізвища його матері – Кульчицька; ім’я, у якому збережена давня українська традиція іменувати дитину за іменем діда (дід Івана Франка також був Іваном Франком), «свободолубосемантичне» наповнення місця його народження – Слобода,

назва села та назви багатьох мікрооб'єктів, утворені за архаїчними топонімотвірними моделями (derivати на *-ичі*, **-је*, відапелятивні утворення тощо) – усе це дає підстави стверджувати: прадавня Бойківська земля народила і виплекала Велета духу, який попри десятки інших своїх досягнень став фундатором назвознавчої науки. Усвідомлюючи важливість збору, систематизації та збереження кожної власної назви, послуговуючись багатьма реальними онімами у своїх художніх, наукових, публіцистичних творах, Іван Франко високо підніс над Нагуєвицьким Ділом палкий «огонь в одежі слова».

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ДЖЕРЕЛ

- Верб. – Вербич С. О. Гідронімія басейну Верхнього Дністра : етимологічний словник-довідник. Київ : Університетське в-во ПУЛЬСАРИ, 2007. 120 с.
- ВІЛ – Скрипник Л. Г., Дзятківська М. П. Власні імена людей. Київ : Наукова думка, 1996. 335 с.
- Гр. – Словарь української мови : в чотирьох томах. / Упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко; надр. з вид. 1907–1909 рр. Київ : Наукова думка. Т. 1–4.
- Демч. – Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена в побуті українців XIV–XVIII ст. Київ : Наукова думка, 1988. 172 с.
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : у 7 т. / редкол. : О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. Київ: Наукова думка, 1983. Т. 6 : У–Я / уклад. Г. П. Півторак та ін. 2012. 568 с.
- ЖУР – Жерела до історії України-Руси. Львів, 1885–1900. Т. 1–4.
- ЙМ – Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики: Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів. Київ: Наукова думка, 1965. 354 с.
- Тр. – Трійняк І. І. Словник українських імен. Київ : Довіра, 2005. 509 с.
- Фр./Гн. – Франко І., Гнатюк В. Квестіонар для збирання місцевих переказів. Хроніка НТШ. Вип. 4. № 32. Львів, 1907. С. 1–18.
- Худ. – Худаш М. Л., Демчук М. О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення). Київ: Наукова думка, 1991. 268 с.
- AGZ – Akta grodzkie i ziemskie czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie. Lwów, 1868–1935. Т. 1–25.
- Kum. – Kummerer Ritter von Kummersberg Karl. Administrtiv Karte von den Königreichen Galizien und Lodomerien. Wien, 1855.

- SG – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. Warszawa, 1880–1902. T. 1–15.
- Sk. – Skorowidz gminny Galicyi. Wiedeń, 1907. 1023 s.
- SSNO – Słownik staropolskich nazw osobowych / Pod red. i ze wstępem W. Taszyckiego. Wrocław etc., 1965–1985. T. 1–7.
- ŹDŹ. – Źródła dziejowe. T. XVIII. Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. Cz. I. Ziemia ruskie. Ruś Czerwona. Warszawa: Skład główny u Gerberta i Wolfa, 1902. 252 s.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бучко Г., Бучко Д. Історична та сучасна українська ономастика : Вибрані праці. Чернівці : Букрек, 2013. 456 с.
2. Бучко Д. Іван Франко – основоположник української антропоніміки. *Іван Франко : дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнародного наукового конгресу присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка*. Т. 2. Львів, 2010. С. 85–96.
3. Волчко-Кульчицький І. Історія села Кульчиць і роду Драго-Сасів. Дрогобич: Відродження, 1995. 392 с.
4. Горак Р., Гнатів Я. Іван Франко. Рід Якова. Львів : Львівський літературно-меморіальний музей Івана Франка, 2000. 232 с.
5. Горак Р. Легенди Нагуєвич. *Франкова криниця*. Трускавець, 1994. 15 с.
6. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). Київ : Критика, 2006. 632 с.
7. Котович В. Ойконімія України як лінгвокультурний феномен : монографія. Дрогобич : Посвіт, 2020. 448 с.
8. Дем'ян Г. Село Івана Франка Дрогобицького району Львівської області. Мікротопонімічний опис. 36 арк. *Відділ рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника*. Ф. 207.
9. «І знову бачу тя, село моє родинне...» (вибрані праці Івана Франка про Нагуєвичі) / упоряд., передмова і коментарі В. Галика. Дрогобич: Коло, 2007. 144 с.
10. Неопалима Ярина : фотоальбом / за ред. Б. Барадного; фотоіл. І. Фецяка. Дрогобич : Коло, 2009. 64 с.
11. Новий Завіт. Львів : Свічадо, 2006. 693 с.
12. Пастух Р., Сов'як П., Шимко І. Дрогобиччина : свідки епох. Енциклопедична книга-альбом. Дрогобич: Коло, 2012. 488 с.
13. Сокіл Н. Мікротопоніми Франкового села. *Українське літературознавство*. Вип. 72. 2009. С. 99–107.

14. Стрижак О. Франки (матеріали до «Етимологічного словника етнонімів України»). *Актуальні питання антропоніміки* / відп. ред. І. В. Єфименко. Київ, 2005. С. 218–229.
15. Федурко М., Котович В. Оніми Дрогобиччини : лінгвокультурологічний аспект. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки*. №1 (303). Т. II. 2016. С. 70–76.
16. Франко І. Зібрання творів у 50-ти томах. Київ : Наукова думка, 1976–2010. Т. 1–54.

Vira KOTOVYCH
(Drohobych)

SMALL HOMELAND OF IVAN FRANKO: ONOMASTIC AND LINGUISTIC AND CULTURAL ASPECTS

The article deals with the onyms of «Nahuyevychi cycle» which are analyzed in the context of explication of onomastic and linguocultural codes. The meaning of the anthroponyms Franko, Kulchytska, Ivan, the oikonym Naguyevychi, the hydronyms Radychivka, Zbir, Bar, the oronym Dil, the microtoponym Gostislavlje, and a number of other microtoponyms of Franko's village have been considered. The opinion that the onim is a microtext, the decoding of which demonstrates not only important linguistic information, but also the cultural basis of the proper name, has been confirmed.

Keywords: Ivan Franko, anthroponym, oikonim, hydronym, oronym, microtoponym, onomastics, cultural linguistics.